

פרוטוקול מט' 438

מישיבת ועדת העבודה

יום ג', ו' בשבט תשל"ז - 25.1.1977, שעה 13.30

נ כ ח ר:

חברי הוועדה: ש. ארנלי-אלמוזלינו - היו"ר

ל. דקציאן

ה. זיידל

א. לבנבראון

מוזמנים: עו"ד מ. בוטון - סגן היועץ המשפטי, המוסד
לביטוח לאומי

נ. שמאי - סמב"ל מחקר ותכנון,
המוסד לביטוח לאומי

ש. קפיטקובסקי - עבף גמלאות - "

ב.צ. ליפשיץ - מנהל עבף זקנה ושאיירים,
המוסד לביטוח לאומי

מזכיר הוועדה: י. בוריאל

רשמה: ע. הירשפלד

סדר-היום: הסכם בדבר הטבות סוציאליות.

-898-

מקבל / קיום 27.1.77

הסכם בדבר הטבות סוציאליות

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אני פותחת את הישיבה ומקדמת בברכה את נציגי המוסד לביטוח לאומי. על סדר-יומנו - הסכם בדבר הטבות סוציאליות.

ההסכם הקודם בין ממשלת ישראל לבין המוסד לביטוח לאומי נחתם ביום 5.2.76, והוא חל רטרואקטיבית. לאחר-מכן רצה המוסד לביטוח לאומי להוסיף תיקונים לאותו הסכם. התיקונים הובאו לפני הוועדה והיום בדון בהם. יתכן שתוך כדי הדיון על אותם סעיפים בעורר שאלות שיש להן קשר ישיר עם ההסכם, או לא, אבל הן מעיקות עלינו, ובהזדמנות זו אנחנו רוצים להעלותן בפניכם.

שאלתה לחבר הכנסת זיידל. בבקשה.

ה. זיידל: חוק הביטוח הלאומי קובע, שהגמלה ליחיד תהיה 16% מהשכר הממוצע. בהרצאתו של מר רפי רוטר בפני ועדת הכספים - ואני קבלתי את תוכנה - הוברר שהגמלה ירדה ל-13.5%, משום שלא הספיקו להדביק את ההתייקרויות שהיו. ובאותו מסמך מופיע עוד דבר מדאיג בענין הכנסת מינימום. בקשר לכך אני רוצה לשאול שתי שאלות: (1) איך זה קרה שהגמלה ירדה ב-2.5% מבלי שהמוסד לביטוח לאומי ידאג להעלותה? (2) אני מציע ליושבת-ראש הוועדה, שהוועדה תקיים דיון בענין תאריכי ההעלאות, והתאמת הגמלאות לרמת החיים, ולכל התוספות שיש במשק. כי יוצא, שעם כל רצוננו הטוב, ולמרות ההחלטות שאנחנו מקבלים בסיוע המוסד לביטוח לאומי, יש גורמים במדינה - כמו האוצר, שמתברר שאצלו המושגים של התאמה הם לגמרי אחרים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אני רוצה לקבל פרטים. בענין השכר הממוצע במשק, ועל כל הנושא של ההגדרה. אני יזמתי תיקון בענין זה ואני מבקשת לדעת מה הם החידושים.

3. שמאי: אני אבדוק את זה.

לא, במצאי בפני באומן של מר רוטר בוועדת הכספים, לכן אינני זוכרת בדיוק את המספר, אם זה 13% או 14%, והשאלה היא לאיזה תאריך. אני חושבת שזה לא חדש לחברי הוועדה, שהעדכון בשכר הממוצע נעשה על-פי חוק הביטוח הלאומי רק אחת לשנה. בעוד שבמשך השנה אנחנו מעדכנים את הקצבה בחודש אוקטובר רק לתוספת הירוקר, וכפי שידוע היא משקפת רק כ-70% מההתייקרויות. לכן, בהחלט עלול לקרות בתקופה של אינפלציה מהירה ובתקופה של גידול השכר - בשנה שהשכר עולה פחות או יותר צמוד לעליית המחירים, ואולי אפילו באחוז או שניים יותר מעליית המחירים - יוצא אם כך, שלתקופות זמן קצרות הקצבה הנומינלית בחודש X רמתה במוכה מהשכר הממוצע במשק.

אני רוצה להזכיר, שיש לנו הגדרה מאד מיוחדת במינה של השכר. משום שכפי שידוע, אין לנו נתונים של השכר הממוצע במשק באופן שוטף בחודש שבו אנו חיים. יש פיגור של מספר חודשים די גדול, ולכן גם הומצאה שיטת עדכון כפי שהומצאה. אנחנו גותבים עדכון מאד משמעותי בקצבאות הזקנה על-פי חוק בחודש אפריל, כאשר הגידול שאנו צופים הוא של 40%. אם התחזיות המוקדמות שלי יתאמתו, נגדיל את קצבת הזקנה. בומיגלית הקצבה תגדל בסדר-גודל של 44%. אבל לגבי השחיקה במהלך השנה, היא בהחלט קיימת.

השמירה על רמה ריאלית בעשית אחת לשנה, כאשר במשך השנה, בגלל שיטת העדכון של תוספת יוקר, שיטת המחירים והשכר עולים כמעט באותו קצב, ישנה שחיקה.

ה. זיידל:

אני מודה לך בעד התשובה.
לאחר שקראתי את המסמך דברתי עם מר רוטר,
והוא אישר בפני שאכן יש ירידה. זה לא חדש. אנחנו איננו יכולים
להשאיר את העדכון אחת לשנה. בקשר לתשובתך אני מציע שבקיים דיון
לאור הצעתך, ובאופן קונקרטי לגבי הגמלה של יחיד, ולשלב את זה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

כאשר יש פיצוי התיקרות במשך השנה,
אנחנו נותנים את זה רק למקבלי הטבה
סוציאלית, ולגבי מקבלי קצבת הזקנה זה לא ממלא כל תפקיד. באחת
הישיבות הקרובות נעמיד את הנושא הזה על סדר-היום, כדי לשמור לפחות
על אותה רמה.

נעבור עתה להסכם. מהי מטרת התיקונים

שאתם מביאים לנו?

ג. שמאי:

יש כאן למעשה שני שינויים עיקריים,
שהם בגדר התאמות, שנחלקן נעשו במקומות
אחרים בחוק; ומאחר ואנו משתדלים מאד שיהיו מתואמים ומשולבים, ולמרות
שזה הסכם לפי סעיף 200, אנחנו מעוניינים שאותם עקרונות יהיו על-פי
העקרונות של סעיף 200 לחוק הניסוח הלאומי.

ההתייחסות שלנו לבעיית השינויים בהגדרת

"הכנסה" שבהסכם, היא בהתאם לשינויים שהוכנסו במסגרת חוק הביטוח
הלאומי בעקבות חוק הרפורמה של יולי 1975. שינויים מקבילים נעשו
במסגרת החוק ויש צורך בהתאמות לצורך מכתן ההכנסות של הטבה סוציאלית.
זה עקרון אחד שחייב שינוי.

עקרון שני הוא צורך שאנו מרגישים כבר

במשך השנים האחרונות של ביצוע ההסכם במקרים אלה או אחרים. אנחנו
מרגישים שיש ניצול לרעה של ההסכם, ויש גם מין חוקר צדק בצורת
ההתייחסות שלנו לגבי קבוצות של האוכלוסיה, וגם בהשוואת שכירים לגבי
לא-שכירים. מפני שבעוד השכירים לצורך חישוב ההטבה הסוציאלית בדרך-
כלל כל ההכנסות פתוחות בפנינו וקשה להעלים דברים, הרי אצל העצמאים
כמעט שלא קיימות קרנות פנסיה, יוצא שיש להם אפשרות לצבור נכסים
במקום פנסיה, ולגבי נכסים אלה אין לנו דרך טובה להביא אותם בחשבון -
או לפחות חלק יחסי מהם לצורך הכנסה שוטפת. זה עיוות בהתייחסות
לקבוצות מבוטחים שונות וניצול לרעה, שחשבנו שיש למנוע אותו ולמצוא
דרך לסגור אותו בצורה דומה גם לסגירת בעיות דומות בארצות חוץ. לכן
הצענו כאן את העקרון (ג), שמביא בחשבון איזה שהוא אחוז מערך הנכס
לגבי הקבוצות הלא-שכירות. זה העקרון השני.

עוד רציתי להסב את תשומת-לב חברי

הוועדה לסעיף 5 בעקרונות, שביבתיים איננו כל-כך מדוייק, משום שסעיף
5 מדבר על מועדי העדכון, והוא התייחס להחלטה עקרונית של ועדת השרים
לענייני רווחה, שההכנסה המינימלית המובטחת לזכאים להטבה סוציאלית,
לקבוצות שונות באוכלוסיה, תעודכן 4 פעמים בשנה, ולא פעמיים בשנה.
צר לי לדווח לוועדה, שבדיון אחרון של ועדת השרים לענייני רווחה
נתקבלה החלטה שונה מזו שמצוטטת בסעיף 5, וההחלטה אומרת שהמלצתה של
ועדת השרים לענייני רווחה היא לעדכן את הנסיס של השכר הממוצע לצורך
קביעת ההכנסה המינימלית המובטחת לזכאים להט"ס, רק פעמיים בשנה,
ב-1.4 וב-1.10, וגם זאת עדיין החלטה שכפופה לחוות-הדעת של שר האוצר,
כך שסעיף 5 דורש תיקון בהתאם.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: האם סעיף 11(ג) עדיין קיים?

ג. שמאי:

הוא קיים, אבל הוא מדבר על תוספת יוקר.
כאן מדובר על עדכון מעבר לתוספת יוקר,
בכיוון שחבר הכנסת זיידל הצניע עליו בראשית הישיבה.

אנחנו יכולים להתנגד לזה.
מתי התקיימה הישיבה האחרונה של ועדת

ה. זיידל:

השרים לענייני ררוחה?

ביום 17.1.1977. היתה התנגדות של שר
האוצר. ההחלטה מתייחסת לכל הקצבאות,

ג. שמאי:

לא רק לגבי ביטוח לאומי.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: כאשר אישרנו פיצויי התייקרות, הובאה אז
לידיעתנו על-ידי מבכ"ל המוסד לביטוח
לאומי החלטה שעומדת להתקבל, על כך שהתחילו לעדכן את הקצבאות 4 פעמים
בשנה. זאת אומרת בינואר, אפריל, יולי ואוקטובר, ורשמנו את זה
לפנינו.

ג. שמאי: אותה ועדת שרים חזרה בה. ההחלטה הקודמת
בתקבלה בינואר, וועדת השרים קבלה לפני
שבוע את ההחלטה שהיא חוזרת בה מההמלצה הקודמת וממליצה לעשות את
העדכון פעמיים בשנה.

הנתונים האחרונים שברשותי מתייחסים
לחודש אוקטובר 1976, ובחודש זה קבלו מקרב מקבלי קצבאות הזקנה, לפי
חוק הביטוח הלאומי 78,000 הט"ס, שזה קרוב ל-40%. אלה זקנים על-פי
חוק, - 39.7%. ראוי לציין שיש ירידה אמיתית, אבל שיטתית, באחוז מקבלי
הט"ס בקרב מקבלי קצבת זקנה לפי חוק. זה עומד היום על 39.7% ובראשית
השנה זה עמד על 40.2% - 40%.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: מה הסיבה לכך?

ג. שמאי: הסיבה האובייקטיבית היא, שמקבלי קצבאות
זקנה על-פי חוק, בדרך-כלל יש להם גם
איזה שהיא פנסיה, אבל זה עדיין אחוזים מאד גבוהים.

אחוז מקבלי הט"ס בין העולים החדשים
הוא 95% - 96%. כמעט כולם הם מקבלי הט"ס. זה ברור, משום שהם חסרי
הכנסה. לחודש אוקטובר יש לנו 17,000 מקבלי קצבאות זקנה עולים חדשים,
ובקרב המקבלים שלא לפי חוק יש לנו מקבלי קצבאות זקנה ותיקים ועולים.
מספרם הכולל הוא כ-17,000, מתוכם 91% הם מקבלי הט"ס. שאירים יש עוד
31,000 מקבלי הט"ס, מתוך סך-הכל 60,000, ואחוז ההט"ס הוא 51%.
סך-הכל מקבלי הטבה סוציאלית מכל הקבוצות השונות הוא 142,000.
סך-הכל מספר מקבלי קצבת זקנה ושאירים הוא 290,000.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: היום קצבת זקנה עם הט"ס מסתמנת ב-769 ל"י.
הט"ס - 330 ל"י ליחיד ו-439 ל"י קצבת זקנה.
נעבור לקריאת ההסכם.

מ. בוטון: הסעיף הראשון שאנו מביאים הוא הרחבת
חוג הזכאים של מקבלי הט"ס. אנחנו
מציעים בסעיף 1(א) להרחיב את הזכות למקבלי הט"ס גם לאנשים שמקבלים
קצבאות או או העבקות מטעמי צדק לפי סעיף 198 אא' לחוק. עד היום
לא שילמנו לאנשים שמקבלים מטעמי צדק את ההט"ס, וזו היתה פשוט לקונה
מסויימת, ואנחנו מבקשים עכשיו להחיל את הסכם ההט"ס גם על האוכלוסיה
שהמוסד לביטוח לאומי אישר לה כל סוג של קצבה, לפי אותם כללים.
בתקנות מדובר ששם יקבלו את קצבת הזקנה ולא את ההט"ס, ולקבוצה זו
אנחנו רוצים לתת גם את ההט"ס. כאן יש באמת הרחבה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אנחנו מבקשים שתמציאו לנו בתובנים,
כמה תביעות הוגשו וכמה אושרו.

סעיף 1(א) - אושר

מ. בוטרוני:

1(ב). לפי ההסכם הישן, המוסד אינו משלם הט"ס למי שכל החזקתו במוסד פרטי או ציבורי היא על-חשבון אוצר המדינה, הסוכנות היהודית או רשות מקומית. אדם כזה לא היה מקבל הט"ס, כי אמרנו שאם כל ההוצאות של אותו אדם חלות על מוסדות ציבוריים, אין צורך שגם אנחנו נשלם. אבל אנחנו רוצים להסיר את העניין הזה, כי אנחנו מעוניינים שאותו אדם, שצריך להתקבל במוסד כזה, יוכל לקבל קצנת זקנה + הט"ס, ואז יש לו יותר סיכוי להתקבל במוסד כזה, כי הוא יכול להעמיד לרשותם יותר כסף ויותר אמצעים; במקום שתהיה שאיבת כסף מהמשפחה, שאין לה כדי לשקם אותו במוסד.

באשר ל-20% - פירוש הדבר שאם אותו גוף יפנה לבית-הדין ויאמר שהוא רוצה את הקצנה לעצמו, אנחנו בסכים לכך, ובכפוף בעביר 20% לאיש עצמו. למעשה איננו יכולים להעביר את הקצנה למוסד בלי החלטה של בית-הדין. כמו-כן איננו יכולים להתחייב בהסכם, ש-20% יועברו לאותו איש. אנחנו נפנה לבית-הדין ונבקש שהוא יורה להשאיר 20% בידי הזכאי.

ה. זינדל:

ה-20% לא צריכים להיות מהקצנה, אלא מהקצנה + הט"ס. אתם כותבים על כוונה מתוך זה שהקצנה והט"ס יועברו ברובם לידי מי שממן את החזקת הזכאי במוסד, וחלק מזה בשעור של 20% יופרש כדמי כיס לזכאי עצמו. ברגע שאתה כותב רק מהקצנה, הכוונה לא להט"ס. אני מציע להוסיף את המלים "וחלק מסכום זה בשיעור של 20%".

מ. בוטרוני:

אנחנו מסכימים לזה, אבל אני רוצה שיהיה ברור, שזה יהיה כפוף לאישור בית-הדין.

סעיף 1(ב) - אושר

2. שינויים בהגדרת ה"הכנסה". אנחנו רוצים להעביר את ההגדרה של הכנסה, להכנסה שחייבת בתשלום דמי ביטוח לפי חוק ביטוח לאומי. כפי שאתם יודעים, בעקבות הרפורמה הורחבו המקורות שלפיהם מתוכם משלמים מס הכנסה, גם על זכרים שאז היו פטורים מתשלום מס הכנסה, כמו החזקת רכב, טלפון וכדומה. לדוגמה, אדם שיש לו היום גמלה + תוספת, ויש לו גם הוצאות שהמעביד משלם לו בעד נסיעות מהמעון לעבודה וחזרה בסך 200 ל"י כל חודש, והוא מרויח עוד 500 ל"י לחודש מעבודה. לצורך בדיקת הזכאות, אם מגיעה לו הט"ס וכמה, אני לא אתחשב ב-200 ל"י שהוא מקבל בעד נסיעה. לפי הנוסח של ההסכם הקודם זאת הכנסה. אבל בביטוח לאומי על הסכום הזה הוא לא חייב לשלם דמי ביטוח. לכן הסכום הזה לא ייחשב כהכנסה לצורך בדיקת הזכאות. מבחינה זו נרחיב את חוג האנשים שמקבלים אצלנו הט"ס ונגדיל במידה מסויימת את סכום הט"ס.

היו"ר ש. ארנלי-אלמוזלינו: מה תהיה ההגדרה?

מ. בוטרוני: ההגדרה תהיה "הכנסה שחייבת בתשלום דמי ביטוח".

היו"ר ש. ארנלי-אלמוזלינו: בסעיף 2(ב) אתם מפרטים עוד סוגים נוספים שאותם אתם רוצים לפטור.

מ. בוטרוני:

כן. 1) דמי מחייה ליתום; 2) קצנה מיורדת המשתלמת מכוח סעיף 69 לחוק לנפגעי עבודה בעלי דרגת נכות גבוהה; 3) קיצבת ניידות המשתלמת לפי הסכם בהתאם לסעיף 200 לחוק. זאת בנוסף לקצנת הילדים וקי"צ שלא נחשבות כהכנסה לפי ההסכם הקיימים.

הפירוט הזה מקוטע, כי מה שאתם כותבים
כאן אינו מושלם לפי דעתי. אני מניחה

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

שאתם תעדכנו את זה אחר-כך.

הכוונה היתה להדגיש את הדברים הנוספים.

ג. שמאי:

2(ג). כאן מדובר על עצמאים. אנחנו
רוצים לומר, שנראה הכנסה של אדם שיש

מ. בוטון:

לו נכס, אפילו אם אינו מממש את הנכס או אינו מפיק ממנו פירות.
אנחנו ניקח 5% מערך הנכס ונראה אותם כאילו יש לו הכנסה. למשל
מטעים, נראה אותם כהכנסה. אנשים אלה באמת אינם זקוקים תמיד להטבות
סוציאליות, כי הם עתירי נכסים, או שיש להם נכסים. כמו בארצות אחרות,
רצינו להעריך את שווי הנכס ולקחת 5% ממנו כהכנסה. למשל, אם יש לו
נכס ששווה 100,000 ל"י, נקבע שיש לו 5,000 ל"י הכנסה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: מי יעשה את ההערכה?

המוסד יעשה את ההערכה, לפי מה שקבעו
לענין מס רכוש. הכוונה היא להעריך

מ. בוטון:

כפי שזה הוערך לצורך מס רכוש.

לגבי סעיף 2(2) אני חושבת שזה מוצדק
בהחלט, כי עד כה זקדקו רק לגבי השכיר,

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

ולגבי העצמאי לא היו מחסומים. רק עוררתי את השאלה מי קובע את ערך
הנכס. אני חושבת שזה צריך להיכלל.

זה ייכלל בהסכם הסופי.

מ. בוטון:

סעיף 3. הניסוח של סעיף 3 בהסכם
הקיים היום אינו מספיק ברור לגבי
החישוב של הקצבה של משפחה הומוגנית. את העקרון רצינו להבהיר לפני
הוועדה. (קורא את הסעיף). בהסכם הקודם יש את הדבר הזה. זאת אומרת,
אנחנו ניתן לפי טיפוס המשפחה, גם אם בן הזוג השני אינו בגדר תלוי
במשמעותו בחוק כלפי מבקש ההט"ס. לדוגמה, אם הבעל מקבל קצבת זקנה
לחודש ליחיד, וגם אשתו, שאינה בגדר תלויה בו, מקבלת קצבת זקנה בשעור
של 439 ל"י לחודש, תושלם קצבתם לכדי ההכנסה המינימלית המובטחת לזוג
מנוגרים - 1,152 ל"י לחודש.

אנחנו רואים כאן איזה שהיא הכנסה
מינימלית מובטחת, לפי הקובצפציות

ג. שמאי:

שהתקבלו בזמנו על-ידי ועדת כץ. מטרת הדבר הזה היא להנמיך את
ההכנסה המינימלית הזאת למשפחה, לפי מספר הנפשות שבה. 25% ללא תלוי,
37.5% לתלוי אחד, ואחר-כך יש שינוי בהתאם לרפורמה. אבל זה היה
שינוי שהופעל ביולי 1975. מה קרה? יש כל מיני מקרי ביניים,
טיפוסיים, שהפרוצדורה האדמיניסטרטיבית לפעולה לא היתה מספיק ברורה
בשדה. לכן חשבנו שיש מקום להעמיד את הדברים על דיוקם.

למשל עד כה, כמה היה מקבל השלמה?

ה. זיידל:

עד כה גם היה מקבל השלמה. אנחנו רק
מציעים לעגן את ההבהרה בהסכם. זה לא

ג. שמאי:

היה מעוגן במפורש, וכתוצאה מכך עולים היו להיות כל מיני קשיים
בביצוע. לכן חשבנו שיש מקום לומר במפורש גם מהי טכניקת הביצוע.
זה ללא שום התייחסות שיפוטית לגבי גובה הרמה המינימלית המובטחת.
זה דיון במישור אחר. אבל אם קבענו שהרמה היא 37.5% מהשכר הממוצע

במשק - - -

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אני מוחה נגד הקביעה, שאם לכל אחד משני בני הזוג יש זכות לקבל קצבת זקנה בנפרד, לצורך הענין הזה של הט"ס מצרפים את שתי ההכנסות ביחד. זה לא יתכן. בזמנו דרשתי הפרדה, ולצערי הרב הם עשו מה שעשו.

ל. דיציאן: במשך כל השנה הברוכחית מדאיג אותי ענין הקביעה של השכר הממוצע במשק, שנעשה פעם בשנה רטרואקטיבית. למעשה, השכר הממוצע במשק נקבע לפי הממוצע של החודשים נובמבר, דצמבר וינואר, ונכנס לתוקף באפריל. דהיינו, השכר הממוצע כבר מזמן עלה בהרבה, או עלה למעשה בהרבה בהתחלה כבר על מה שאתם קבעתם, ולפי זה אתם משלמים את הגמלאות במשך שנה תמימה. למרות זאת, השנה עלה השכר הממוצע ב-32%.

ב. שמאי: השכר הממוצע במשק בחודשים האחרונים הוא סביב 3,200 ל"י.

ל. דיציאן: בשנת 1977 הוא יהיה יותר מ-3,400 ל"י, לפי זה משלמים את כל הדברים האלה, - זה לא יתכן. כאשר הענין יגיע לדיון בתקנות שאנחנו צריכים לאשר, אני אעמוד על כך בכל תוקף, שהעיוות הזה יבוטל.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אנחנו התכוונו לדעתך והעלינו את הנקודה הזאת בתחילת הישיבה. אני מציעה שנקבל היום החלטה בענין זה, שהוועדה מביעה מורת-רוח על הקביעה הקיימת היום בנושא של השכר הממוצע במשק, כאשר החישוב נעשה פעם אחת בשנה, באפריל, והקצבאות מעודכנות פעם אחת בשנה. אנחנו סבורים שיש לשנות את המצב הקיים, ובמיוחד בתקופה של אינפלציה, שהשנה מימדיה מגיעים ל-38% - 40%. הוועדה תובעת לתקן את המצב הקיים ולקבוע שהעדכון ייעשה ארבע פעמים בשנה, כל עוד קיימת אינפלציה במימדים כאלה.

אני חוזרת לענין הגדרת ההכנסה.

אילו לאשה לא היתה קצבת זקנה משלה, הוא היה מקבל תוספת הט"ס עד 1,152 ל"י. כאשר יש לה קצבת זקנה ואין לה הכנסות נוספות, או יש לה הכנסה שאינה עולה על הסכום הזה, - המשפחה מועבשת. אני חושבת שזה עוול משווע, באופן מיוחד לגבי האוכלוסיה החלשה, שבשבילה הפרוטה הנוספת היא צורך חיוני. הגיע הזמן לתקן גם את העוול הזה.

ל. דיציאן: למשפחה ההכנסה נחשבת בתור הכנסה כוללת. כל עוד הוא במסגרת שמקבל פחות מ-25%, נניח שהשכר הממוצע במשק יהיה ב-1.4 3,200 ל"י, אז הוא רשאי לקבל 800 ל"י עם תוספת סוציאלית; ואם הוא בשוי - עוד 12.5%. זאת אומרת, עוד 400 ל"י, וביחד - 1,200 ל"י + הסכום שמקבלת אשתו בזכות עצמה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: לא, זו טעות. זה מה שאנחנו מציעים, אבל היום זה לא כך.

ל. דיציאן: אבל אז צריך להיות ברור, שההכנסה הכוללת לא צריכה לעלות על המינימום שיש לו.

ב. שמאי: לפי הצעתה של יושבת-ראש הוועדה, ושאליה הצטרף חבר הכנסת זיידל, אתם תגיעו לשתי הגדרות של הכנסה מינימלית מובטחת; והקונצפציה של ההכנסה המינימלית המובטחת מדברת על הכנסה מינימלית מובטחת למשפחה, לפי מספר נפשות. בשאלת השאלה מדוע חברי הוועדה מוצאים לנכון להעדיף בקרב מקבלי הט"ס דווקא את אלה.

ה. זיידל:
ניקח למשל אדם שאין לו הכנסה בוספת, הוא מקבל את ההטבה הסוציאלית ומגיע לסכום של 800 ל"י. הוא התחתן ולאשה יש קצבה בזכות עצמה. מדוע לשלול מהם? הוא ממשיך לקבל 800 ל"י והיא ממשיכה לקבל את הקצבה באופן סדיר. איבנו רוצים שהיא גם תקבל את ההטבה הסוציאלית, אבל אנחנו אומרים שהיא לא תקבל פחות.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
זאת אומרת, לא צריך להרע את מצבו מפני שהתחתן עם מי שיש לה קצבת זקנה משלה.

ל. דיציאן:
את דורשת שהוא יקבל את ה-25% שלו, והיא מקבלת 439 ל"י, בסך-הכל זה 1,239 ל"י.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
במקום סכום של 1,152 ל"י.
ל. דיציאן:
זה מוצדק בהחלט.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
גם אם שניהם אינם נשואים; הוא מקבל קצבת זקנה והטבה סוציאלית, וגם היא. כאשר שניהם נישאים, אתה מפסיק לה את ההטבה הסוציאלית, וכתוצאה מכך אתה מצרף לבעל את ההכנסה שלה, וההשלמה פוחתת. אנחנו מעוניינים שהוא ימשיך לקבל את ההטבה הסוציאלית ולא לגרוע מהכנסתו.

ג. שמאי:
לפי דעתי זה לא הגיוני. ההפרש הוא 2% מהשכר הממוצע במשק. ההפרש הוא בעקרון. העקרון הוא שאלה של קובצפציה.

ל. דיציאן:
אני רוצה לשאול, כמה מותר לאדם להרוויח כדי שיקבל את ההטבה הסוציאלית?

ג. שמאי:
גובה קצבת יחיד. היום זה 439 ל"י.

ש. קפיטקובסקי:
659 ל"י זו קצבת זקנה לזוג מבוגרים.

ל. דיציאן:
אבל זה ביטוח שלו. אתם אומרים שאדם בשני מותר שתהיה לו הכנסה עד 650 ל"י. לאשתו יש הכנסה של 439 ל"י. הוא רשאי להכנסה ולמלוא ההטבה הסוציאלית עד סכום של 635 ל"י. מדוע אתם מקצצים מהסכומים המגיעים לו?

ג. שמאי:
איבנו מקצצים.

ל. דיציאן:
ההכנסה מקצבת אשתו היא 439 ל"י. אילו הוא היה מתפרנס, לא הייתם מורידים לו כל סכום שהוא.

ג. שמאי:
יש כאן אי-הבנה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
חבר הכנסת דיציאן אומר, שהאיש מקבל קצבת זקנה ליחיד 440 ל"י. אם יש לו עוד 440 ל"י, הוא זכאי להטבה סוציאלית מלאה. קצבת זקנה + הט"ס - 800 ל"י. חבר הכנסת דיציאן טוען, שאם ההכנסה המותרת לזוג היא 659 ל"י, ואשתו מקבלת קצבת זקנה רק 440 ל"י, זאת אומרת שזה פחות מאשר ההכנסה המותרת לזוג, ובשאלת השאלה מדוע אתם שוללים מהם לקבל את ההטבה הסוציאלית?

ג. שמאי:
איבנו שוללים, הם מקבלים הטבה סוציאלית. העניין הוא שאם אשתו מקבלת קצבת זקנה בזכות עצמה, פירושו של דבר שיש לה גם הכנסות אחרות.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אני מדברת על אותו מקרה, שהאשה קבלה הטבה סוציאלית, אין לה הכנסות אחרות, והיא נישאה. עכשיו "מאשימים" אותה שנישאה, וזה לא צודק.

נ. שמאי: זה ענין של השקפה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: איזו השקפה?

נ. שמאי: אם את מדברת על ביטוח, וכל אדם מקבל קצבה בזכות עצמו - זה דבר אחר. אבל אנחנו מדברים על הסכם לפי סעיף 200 לחוק, ונקבע 37.5%.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: זה גזל מה שאתם עושים.

ל. דיציאן: גם ברפורמה עשו את הגזל באחוז אחד. היום יש רק 9% הטבה סוציאלית.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: ככל שהיחס של ההטבה הסוציאלית בהשוואה לקצבה גדל, קצבת הזקנה קטנה.

מ. בוטון: נכון. אני חושב שהעקרון צריך להיות מה צריכה להיות ההכנסה המינימלית.

סעיף 4 - תחילת התשלום. כאן אנחנו רוצים לתת לסוגים מסויימים בעד 12 חודשים, וזה יוצא עוד שנה תשלום הטבה סוציאלית.

בענין עדכון סכומי ההט"ס - סעיף 5 - הסבירה כבר הגב' שמאי את החלטת ועדת השרים לעבייבי רווחה, שהעדכון יהיה ארבע פעמים בשנה, והוועדה חזרה בה מהחלטתה זו.

סעיף 6 - ביטוח רפואי (קורא את הסעיף).

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אנחנו נכתוב את הצעותינו על-פי הדברים ששמענו היום, ואנחנו מבקשים מכם להביא לוועדה את נוסח ההסכם.

אני מודה לכם. הישיבה בעולה.
